

Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının matematik öğretmen adaylarının mesleki tutumlarına olan etkisi¹

The effect of pedagogic formation training on vocational attitudes of mathematics teacher candidates

Ayten Pınar Bal²

Received Date: 03 / 09 / 2016

Accepted Date: 12 / 11 / 2016

Öz

Bu araştırma, pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarındaki değişimlerini belirlemek ve bu değişimin cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine olan etkisini irdelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma boylamsal panel araştırma modeline göre desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinin pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden 114 matematik öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın sonunda pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının ilk aşamasından başlayarak süreç içerisinde öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarında olumlu bir değişim gözlemlenmiş; ayrıca, cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerinin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tutum, Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı, Öğretmen adayı, Boylamsal panel araştırma modeli

Abstract

The purpose of this study is to identify the changes in the attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training certification programme, towards profession starting from the first stage within the process and to address the effect of this change on gender and type of school they graduated variables. This study was figured according to longitudinal panel searching model of developmental research which is one of the descriptive research method. As the population of study was formed by teacher candidates of different branches continuing pedagogic formation training certification programme of a public university, the sample was formed by 114 mathematics teacher candidates continuing this programme. In conclusion, with this study done to obtain the changes in attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training programme, towards profession in period starting from the first stage and to address the effect of this change on gender and high school type variables, a conclusion was reached that a positive change occurred in attitudes of teacher candidates towards profession. Also, another important result obtained from the study is that gender and high school variables do not affect the attitude points of teacher candidates towards profession.

Keywords: Attitudes, Pedagogic formation training programme, Teacher candidate, Longitudinal panel searching model.

1. Giriş

Eğitim sisteminin merkezinde olan öğretmenlik mesleği, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisi gerektiren, profesyonel bir meslektir (Erden, 2005; Kara, 2012). Bu açıdan bakıldığında eleştirel düşünme becerisine sahip, çözüm odaklı ve çağın gerektirdiği değişimlere açık nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi öğretmen eğitimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu

¹Bu çalışma Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje No: SBA-2016-7361

²Çukurova University, Adana, TURKEY, apinar@cu.edu.tr

bağlamda, ülkemizde köklü bir yapıya sahip olan orta öğretime öğretmen yetiştirme görevini cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Yüksek Muallim Mektepleri, Yüksek Öğretmen Okulları ve Eğitim Enstitüleri gibi yükseköğrenim kurumları ile Milli Eğitim Bakanlığı yürütmüş ve 1982’de yapılan bir değişiklikle bu görevi yeni kurulan Eğitim Fakültelerine devretmiştir (Akyüz, 2009; Teziç, 2007; Eşme, 2007). Ancak, süreç içerisinde yeni açılan orta eğitim kurumları ve bu kapsamda özellikle alan bazında yeni öğretmenlere duyulan ihtiyaca cevap verebilmek için Eğitim Fakülteleri kendi mezunlarının yanı sıra, bünyesinde açtığı pedagojik formasyon kursları ve Tezsiz Yüksek Lisans Programları (Akyüz, 2009; YÖK, 1998) ile ihtiyaç duyulan branşlara yönelik farklı fakültelerden mezun pek çok öğretmen adayı yetiştirmiştir. Günümüzde, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 2014 tarihinde aldığı kararla öğretmen eğitimi, Eğitim Fakülteleri tarafından yürütülen pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı çerçevesinde devam etmektedir (YÖK, 2014).

Nitelikli bir eğitimin yanı sıra, öğretmen adaylarının mesleki eğitimleri sürecinde kazandıkları bilgi ve becerileri de onların mesleğe yönelik geliştirdikleri tutumlarında büyük rol oynamaktadır (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005; Tatto ve Coupland, 2003). Literatür incelendiğinde, tutum kavramı ile ilgili birçok tanım yer almaktadır. Örneğin Tezbaşaran’a (2007) göre, tutum, bireyin süreç içerisinde herhangi bir nesneye veya olguya karşı geliştirdiği eğilimlerdir. Yine Myers’e (2010) göre ise, tutum kişilerin gerçek yaşamda karşılaştıkları olumlu veya olumsuz durumlardan yola çıkarak bir objeye veya duruma karşı geliştirdikleri duygusal tepkilerdir. Bu açıdan bakıldığında öğretmen adaylarının mesleğe karşı geliştirdikleri tutumlar onların mesleki yaşantılarındaki başarıları ile doğrudan ilişkilidir. Başka bir ifade ile mesleğe karşı olumlu tutumlar geliştiren öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında daha başarılı olduğu görülürken, mesleğe karşı olumsuz tutum geliştiren öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında daha başarısız olduğu görülmektedir (Gourmenau, 2005).

Literatürde pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarına ve tezsiz yüksek lisans programlarına devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını irdeleyen pek çok çalışma göze çarpmaktadır (Can, 2010; Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; İlğan, Sevinç ve Arı, 2013; Kartal ve Afacan, 2012; Oğuz ve Topkaya, 2008; Tural ve Kabadayı, 2014) Kesitsel boyutta yapılan bu çalışmalar genelde cinsiyet, yaş, program türü ve mezun olunan lise türü ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki fark üzerine odaklanmıştır. Bu bağlamda, örneğin Kartal ve Afacan (2012) pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarının orta düzeyin üzerinde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ancak öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını irdeleyen sınırlı sayıda boylamsal çalışma göze çarpmaktadır (Başbay, Ünver ve Bümen, 2009; O’Sullivan, 2014; Yüksel, 2004). Bu kapsamda, Başbay ve arkadaşları (2009) tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarının sonucunda anlamlı bir farklılaşma olmadığını gözlemlemişlerdir. Benzer şekilde Yüksel (2004) de tezsiz yüksek lisans programlarının öğrencilerin mesleki tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir değişime neden olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Yukarıda söz edilen çalışmalardan da açıkça görüldüğü gibi pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarına devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını irdeleyen sınırlı sayıda boylamsal araştırma göze çarpmaktadır. Bu olgudan yola çıkarak, bu araştırma, pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden öğretmen adaylarının ilk aşamadan başlayarak süreç içerisinde mesleğe ilişkin tutumlarındaki değişimlerini belirlemek ve bu değişimin cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine olan etkisini irdelemek amacıyla yapılmıştır. Bu genel amaca ulaşabilmek için şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1) Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başlangıcından sonuna anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 2) Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başında ve sonunda aldıkları mesleğe yönelik tutum puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 3) Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başında ve sonunda aldıkları mesleğe yönelik tutum puanları mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Yöntem

Bu çalışma betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan gelişimsel araştırma türünün boylamsal panel araştırma modeline göre desenlenmiştir. Panel araştırma modelinde araştırmacı aynı kişiler üzerinde farklı zamanlarda ölçümler yapar (Fraenkel ve Wallen, 2009). Bu çalışmada da, pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden matematik öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları programın başında ve sonunda ölçülerek bu süre zarfında herhangi bir değişim olup olmadığı incelenmiştir.

2.1. Evren ve örneklem

Araştırma evrenini 2013-2014 eğitim öğretim döneminde bir devlet üniversitesinin pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden farklı branş öğretmen adayları oluştururken, örneklemi ise bu programa devam eden 114 matematik öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özellikleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Demografik özellikler	f	%
Cinsiyet	Kadın	77 67.5
	Erkek	37 32.5
Mezun olunan lise türü	Genel Lise	63 55.3
	Anadolu Lisesi	32 28.1
	Diğer	19 16.7
Mezuniyet not ortalamaları	2-2.5	33 28.9
	2.51-3	50 43.9
	3.1-4	31 27.2

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarından %67.5’i (77 kişi) kadın, %32.5’i (37 kişi) erkektir; %55.3’ü (63 kişi) genel lise, %28.1’i (32 kişi) Anadolu lisesi, %16.7’si (19 kişi) ise

diğer tür liselerden mezundur. Mezuniyet not ortalamaları ise %28.9'unun 2 ile 2.5; %43.9'unun 2.51 ile 3 ve %27.2'si ise 3.1 ile 4'dür.

2.2. Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" (ÖMYTÖ) ve kişisel bilgiler formu kullanılmıştır. Bu kapsamda, araştırma örneklemini oluşturan öğretmen adaylarına, veri toplama aracı olarak kullanılan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" (ÖMYTÖ) eğitimin başında (öntest) ve sonunda (son test) tekrar uygulanmıştır. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği; öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek için Üstüner (2006) tarafından geliştirilmiştir. Tek boyuttan oluşan beşli likert tipindeki ölçek, yirmi dördü olumlu ve onu olumsuz olmak üzere toplam otuz dört maddeden oluşmaktadır. Toplam puan olarak ölçekten alınabilecek en düşük puan 34, en yüksek puan ise 170'tir. Üstüner (2006) tarafından 449 öğretmen adayına uygulanan ölçeğin madde faktör yük değerleri 0.41 ile 0.74 arasında değiştiği, toplam varyansın %30'nu açıkladığı ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .93 olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma kapsamında ise kullanılan ölçeğin madde faktör yük değerleri 0.44 ile 0.78 arasında değiştiği, toplam varyansın %29'unu açıkladığı ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .92 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan, kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet, mezun oldukları lise türü ve mezuniyet notlarıyla ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.3. Verilerin analizi

Araştırmanın bağımlı değişkenini öğretmenlik mesleğine yönelik tutum öntest ve son test puanları oluştururken bağımsız değişkenlerini ise cinsiyet ve mezun oldukları lise türü oluşturmuştur. Buna göre araştırmanın birinci alt amacında eşli gruplar t testi; diğer alt amaçlarında ise tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA kullanılmıştır. Analiz aşamasından önce önkoşul varsayımlar test edilmiş ve uygun olduğu görülmüştür.

3. Bulgular

Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başında ve sonunda mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek üzere elde edilen veriler, eşli gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik ön test ve son test puanlarına ilişkin eşli gruplar t-testi sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Mesleğe Yönelik Tutum	Ön test	114	3.69	.50	113	6.148	.000
	Son test	114	4.12	.54			

Tablo 2'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik ön tutum puanlarına ait aritmetik ortalama 3.69, son tutum puanlarına ait aritmetik ortalama ise 4.12'dir. Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başında ve sonunda mesleğe yönelik tutumdan alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak üzere yapılan eşli gruplar t testi sonuçlarına göre, ön test ile son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bal, A.P. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının matematik öğretmen adaylarının mesleki tutumlarına olan etkisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 58-69.

Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başında ve sonunda aldıkları mesleğe yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin iki faktörlü ANOVA testinin sonuçları Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Cinsiyete göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum öntest sontest puanlarına ilişkin tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA sonuçları

	Cinsiyet	N	Öntest		Sontest		GrupxFaktör	
			\bar{X}	S	\bar{X}	S	F	P
Mesleğe Yönelik Tutum	Kadın	77	3.69	.59	4.03	.63	.11	.75
	Erkek	33	3.79	.57	4.17	.50		

Tablo 3 incelendiğinde, kadın öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum öntest ortalaması 3.69, sontest ortalaması ise 4.03; erkek öğretmen adaylarının öntest ortalaması 3.79 iken son test ortalaması ise 4.17’dir. Uygulanan tekrarlı ölçümler için iki faktörlü varyans analizi sonuçları, cinsiyet ile mesleğe yönelik öntest-sontest tutum puanları etkileşiminde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını göstermiştir ($F_{(1,112)}=.11, p>0$).

Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının başında ve sonunda aldıkları mesleğe yönelik tutum puanlarının mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin iki faktörlü ANOVA testinin sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Mezun olunan lise türüne göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum öntest sontest puanlarına ilişkin tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA sonuçları

	Mezun Olunan Lise Türü	N	Öntest		Sontest		GrupxFaktör	
			\bar{X}	S	\bar{X}	S	F	P
Mesleğe Yönelik Tutum	Genel Lise	63	3.75	.60	4.07	.58	.496	.610
	Anadolu Lisesi	32	3.70	.52	4.15	.51		
	Diğer	19	3.86	.56	4.20	.50		

Tablo 4 incelendiğinde, genel liseden mezun olan öğretmen adaylarının öntest tutum puanları ortalaması 3.75, Anadolu lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının 3.70 ve diğer tür liselerden mezun olan öğretmen adaylarının tutum puanları ortalaması 3.86’dir. Son test ortalamaları ise genel liseden mezunlar için 4.07, Anadolu lisesinden mezunları için 4.15, diğer tür liselerden mezun olanlar için ise 4.20’dir. Uygulanan analiz sonucunda, mezun olunan lise türü ile mesleğe yönelik tutum öntest-sontest puanları etkileşiminde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı ortaya çıkmıştır ($F_{(2,111)}=.496, p>.05$).

4. Tartışma ve sonuç

Bu araştırma, pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden öğretmen adaylarının ilk aşamadan başlayarak süreç içerisinde mesleğe ilişkin tutumlarındaki değişimlerini belirlemek ve bu değişimin cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine olan etkisini irdelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, pedagojik formasyon eğitimi sertifika prog-

ramına katılan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarının olumlu ve yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç literatürde yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlikler göstermektedir (Akbulut ve Karakuş, 2011; Ayık ve Ataş, 2014; Başbay, Ünver ve Bümen, 2009; Baykara Pehlivan, 2008; Can, 2010; Merdessa, 2012; Oğuz ve Topkaya, 2008; Oruç, 2011; O’Sullivan, 2014; Rimm-Kaufman ve Sawyer, 2004; Terzi ve Tezci, 2007; Tural ve Kabadayı, 2014). Ancak Hussain, Ali, Khan, Ramzan ve Qadeer (2011), Kahyaoğlu, Tan ve Kaya (2013), Maliki (2013), ve Osunde ve Izevbigie (2006) ise yaptıkları çalışmalarda araştırma bulgularıyla çakışan sonuçlar ortaya çıkarmışlardır. Bu bağlamda, örneğin Maliki (2013) 160 öğretmen adayı ile yürüttüğü araştırmasının sonucunda öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Kahyaoğlu, Tan ve Kaya (2013) da öğretmen adayları ile yürüttükleri çalışmalarında, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun düşük olmasını bu mesleği tercih eden adayların aslında mesleği tanımadan tercih etmelerinden veya mesleğine karşı isteksiz olmalarından kaynaklandığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Öte yandan, araştırmadan elde edilen diğer önemli bir sonuca göre, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları pedagojik eğitim sertifika programı boyunca anlamlı bir şekilde olumlu yönde artmıştır. Bu durumda pedagojik eğitim sertifika programı öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği söylenebilir. Bu sonuç O’Sullivan’ın (2014) çalışmasıyla paralellik göstermektedir. O’Sullivan Amerika’da öğretmen olmak isimli araştırmasında beş dönem öğretmenlik eğitim programına katılan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ve inançlarındaki değişimleri incelemiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının tutumlarında olumlu yönde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim olduğu sonucunda ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucuyla benzerlik göstermeyen çalışmalarda vardır. Bu kapsamda, Başbay ve arkadaşları (2009), Bümen ve Ercan Özaydın (2013), Pigge ve Marso (1986) ve Yüksel (2004) çalışmalarında öğretmen adaylarına verilen pedagojik formasyon eğitiminin programın başından ve sonunda öğretmen adayları üzerinde herhangi bir etki oluşturmadığı ve öğretmen adaylarının tutumlarında anlamlı bir değişim gözlemlenmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yine araştırma bulgularına göre cinsiyet değişkeninin öğretmenlik mesleğine yönelik tutuma etkisi olmadığı açıkça görülmektedir. Başka bir ifade ile hem kadın hem de erkek öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının birbirleri ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu bulgu, Başbay Ünver ve Bümen (2009), Can (2010), Çakır, Kan ve Sünbül (2006), Hacıömerlioğlu ve Şahin Taşkın (2010), Kahyaoğlu, Tan ve Kaya (2013), Oğuz ve Topkaya’ın (2008) yaptıkları çalışmalarla da benzerlik göstermektedir. Ancak, bazı araştırma sonuçları kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. (Baykara Pehlivan, 2008; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Pigge ve Marso, 1986; Terzi ve Tezci, 2007; Tural ve Kabadayı, 2014). Ayrıca, yapılan bazı çalışmalarda ise erkek öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının bayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu da görülmektedir (Başçiftçi, Yanpınar ve Ergül, 2011; Chacrabarty ve Mondal, 2015). Bu bulgulardan da açıkça görüldüğü gibi yapılan araştırmalarda cinsiyet ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutuma yönelik olarak ortak bir sonuca ulaşılamamıştır. Bu durumda, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum bağlamında cinsiyet değişkeninin etkili bir faktör olmadığı söylenebilir.

Bal, A.P. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının matematik öğretmen adaylarının mesleki tutumlarına olan etkisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 58-69.

Son olarak araştırmada mezun olunan lise türü ile mesleğe yönelik tutum puanları etkileşiminde anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Bu durumda, mezun olunan lise türünün öğretmenlik mesleğine yönelik tutuma herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu sonuç literatürle yapılan diğer çalışmalarla da örtüşmektedir (Açışlı ve Kolomuç, 2012; Can, 2010; Tekerlik ve Polat, 2011).

Özetle, pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına devam eden öğretmen adaylarının ilk aşamadan başlayarak süreç içerisinde mesleğe ilişkin tutumlarındaki değişimlerini belirlemek ve bu değişimin cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine olan etkisini irdelemek amacıyla yapılan bu araştırmayla öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarında olumlu bir değişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerinin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarını etkilemediği de araştırmadan elde edilen diğer önemli bir sonuçtur.

Bu araştırma sonuçları bir devlet üniversitesinde matematik öğretmen adayları yapılarak elde edilmiştir. Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesi ve konunun daha derinlemesine incelenmesi amacıyla nitel desenli araştırmalarda yapılabilir. Ayrıca bu araştırmada cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre mesleğe yönelik tutum incelenmiştir. Bundan sonraki araştırmalarda mezuniyet not ortalaması, mesleğe olan ilgi gibi farklı değişkenler açısından da tutumlar incelenebilir.

Kaynakça

- Açışlı, S. ve Kolomuç, A. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 1(2), 266-271.
- Akbulut, O. E. & Karakuş, F. (2011). The Investigation Of Secondary School Science And Mathematics Pre-Service Teachers` Attitude Towards Teaching Profession. *Educational Research And Reviews*, 6(6), 489-496.
- Akyüz, Y. (2009). *Türk Eğitim Tarihi* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Ayık, A. ve Ataş, Ö. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki. *Journal Of Educational Sciences Research*, 4 (1), 25-43.
- Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma. *Educational Administration: Theory and Practice*, 15(59), 345-366.
- Başçiftçi, F., Yanpınar, O. Ve Ergül, M. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi: Selçuk üniversitesi örneği. 11. International educational technology conference IETC, 25-27 Mayıs 2011, İstanbul.< <http://www.iet-c.net/publications/ietc2011-2.pdf>> (2014, Kasım 14)
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Bümen, N. T. & Ercan Özaydın, T. (2013). Changes on Teacher Self-Efficacy and Attitudes towards Teaching Profession from Candidacy to Induction. *Education and Science*, 38(169), 109-125.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 13-28.
- Chacraborty, A. ve Mondal, B. C. (2015). Attitude Of Prospective Teachers Towards Teaching Profession. *International Journal of Secondary Education*, 3(1), 8-13.

Bal, A.P. (2017). The effect of pedagogic formation training on vocational attitudes of mathematics teacher candidates. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 58-69.

- Çakır, Ö., Kan, A., Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik Meslek Bilgisi Ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Tutum Ve Özyeterlik Açısından Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çapri, B. & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program Ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(159), 33-53.
- Erdem, A. R., Gezer, K. ve Çokadar, H. (2005). Ortaöğretim Fen –Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları (Pamukkale Üniversitesi Örneği). XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (28–30 Eylül 2005), Pamukkale Üniversitesi, Kongre Kitabı I. Cilt, 471–477.
- Erden, M. (2005). Öğretmenlik Mesleğine giriş. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Eşme, İ. (2007). Sunuş. (Ed. Y. Kavak, M. Aydın ve S. Altun). Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Yayınları. Yayın No: 2007/5
- Fraenkel, J. R. Ve Wallen, N. E. (2009). How To Design And Evaluate Research İn Education (6th ed.) Newyork: Mcgraw Hill International Edition.
- Gourneau, B. (2005). Five Attitudes Of Effective Teachers: Implications For Teacher Training. *Essays In Education*, 13, 1-8.
- Hacıömerlioğlu, G. ve Şahin Taşkın, Ç. (2010). Fen Bilgisi Öğretmenliği Ve Ortaöğretim Fen Ve Matematik Alanları (OFMA) Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 77–90.
- Hussain, S., Ali, R., Khan, M. S., Ramzan, M. & Qadeer, M. Z. (2011). Attitude of Secondary School Teachers Towards Teaching Profession. *International Journal of Academic Research*, 3 (1), 985-990.
- İlğan, A., Sevinç, Ö. S. Ve Arı, E. (2013). Pedagojik Formasyon Programı Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum Ve Çağdaş Öğretmen Algıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 175-195.
- Kahyaoğlu, M., Tan, Ç. Ve Kaya, F. (2013). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 225-236.
- Kara, A. (2012). Öğretmenlik Mesleği (218-242). (Ed. M. Taşpınar) Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
- Kartal, T. & Afacan, Ö. (2012). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 76 – 96.
- Maliki, A. E. (2013). Attitudes Towards The Teaching Profession Of Students From The Faculty Of Education Niger Delta University. *International Journal of Social Science Research*, 1(1), 11-18.
- Merdessa, A. B. (2012). Assessment of the Attitude Of Prospective Teachers Enrolled In Postgraduate Diploma İn Teaching: The Case Of Wollega University. *Science, Technology And Arts Research Journal*, 1(4), 65-73.
- Myers, D. S. (2010). *Social Psychology* (10th edition). New York: McGraw-Hill.
- O’Sullivan, B. (2014). Becoming a Teacher in the United States: Are Attitudes of Incoming Candidates Malleable?. *Athens Journal of Education*, 1(1), 45-56.
- Oğuz, A. ve Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmen Özyeterlik İnançları İle Öğretmenliğe İlişkin Tutumları. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 1-20. <<http://www.akademikbakis.org/eskisite/14/ozyeter.htm>> (2014, Temmuz 14)
- Oruc, N. (2011). The Perception Of Teaching As A Profession By Turkish Trainee Teachers: Attitude Towards Being A Teacher. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(4), 83-87.

Bal, A.P. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının matematik öğretmen adaylarının mesleki tutumlarına olan etkisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 58-69.

- Osunde, A. U. ve Izevbigie, T. U. (2006). An Assessment Of Teachers' Attitude Towards Teaching Profession In Midwestern Nigeria. *Education*, 126(3), 462-467.
- Pigge, F. L. & Marso, R. N. (1986). Relationships between student characteristics and changes in attitudes, concerns, anxieties and confidence about teaching during teacher preparation. A paper presented at the AERA Annual Meeting San Francisco, California.
- Rimm-Kaufman, S. E. ve Sawyer, B. E. (2004). Primary-grade Teachers' Self-Efficacy Beliefs, Attitudes Toward Teaching, And Discipline And Teaching Practice Priorities In Relation To The "Responsive Classroom" Approach. *The Elementary School Journal*, 104(4), 321-341.
- Tatto, M. T., & Coupland, D. B. (2003). Teacher Education And Teachers' Beliefs: Theoretical And Measurement Concerns. (pp. 123-181). In J. Rath & A. C. McAninch (Eds.), *Advances In Teacher Education Series*, 6 Greenwich, CT: Information Age.
- Tekerlek, M. ve Polat, S. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium. <<http://web.firat.edu.tr/icits2011/papers/27760.pdf>> (2014, Kasım 11)
- Terzi, A. R. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Educational Administration: Theory and Practice*, 52, 593-614.
- Tezbaşaran, A. (1997). Likert tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu (2. Baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları
- Teziç, E. (2007). Önsöz. Öğretmen Yetiştirme Ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007). (Ed. Y. Kavak, M. Aydın ve S. Altun). Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Yayınları. Yayın No: 2007/5.
- Tural, G. ve Kabadayı, Ö. (2014). Pedagogical Formation Program Teacher Candidates' Attitudes Towards The Teaching Profession. *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, 4(1), 1-12.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Educational Administration: Theory and Practice*, 45, 109-127.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (1998). Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2014). Pedagojik Formasyon sertifika programına ilişkin usul ve esaslar. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/7052802 (2014, Kasım 20)
- Yüksel, S. (2004). Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII (2), 355-379.

Extended Abstract in English

Teaching profession which is at the centre of education system is a professional job requiring specialized knowledge and ability in the field (Erden, 2005; Kara, 2012). When it is considered from this point of view, educating qualified teachers that are solution oriented, open to the changes of era and has critical thinking ability, is of vital importance in terms of education of the teacher. Besides a qualified education, the knowledge and abilities they acquired during their vocational training also play an important role in attitudes towards their profession (Erdem, Gezer & Çokadar, 2005; Tatto & Coupland, 2003). When literature is examined, there exist many definitions about the concept of attitude. For example attitude is reaction behaviors of an individual developed towards any object or fact during a period. In literature there are many studies addressing to the behaviors of teacher candidates towards teaching profession who continue pedagogic formation training certification programme and graduate programme without thesis (Can, 2010; Çakır, Kan & Sünbül, 2006; İlğan, Sevinç & Arı, 2013; Kartal &

Afacan, 2012; Oğuz & Topkaya, 2008; Tural & Kabadayı, 2014). These studies which are done in cross-sectional dimension generally focus on the difference between gender, age, programme type and the school type they graduated with attitude towards teaching profession. However, there are limited number of dimensional studies addressing to attitudes of teacher candidates towards teaching profession (Başbay, Ünver & Bümen, 2009; O’Sullivan, 2014; Yüksel, 2004). In this context, Başbay and his friends (2009) did not observe any significant difference at the end of their study examining the effect on attitudes of students of graduate programme without thesis, towards teaching profession. Similarly Yüksel also reached the same result that graduates programmes without thesis did not cause any statistically significant difference on profession attitudes of students.

As it is clearly seen from the studies mentioned above, limited number of dimensional researches draw attention that address attitudes of teacher candidates towards teaching profession who are educated in pedagogic formation training certificate programmes. Starting out from this fact, this research was done to identify the changes in the attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training certification programme, towards profession starting from the first stage within the process and to address the effect of this change on gender and type of school they graduated variables.

This study was figured according to longitudinal panel searching model of developmental research which is one of the descriptive research method. In panel searching model the researcher makes measurements on same people at different times (Fraenkel & Wallen, 2009). So in this study, the attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training certification programme towards profession was measured at the beginning as well as at the end of programme and examined if there was any change occurred during this period.

As the population of study was formed by teacher candidates of different branches continuing pedagogic formation training certification programme of a public university in 2013-2014 education year, the sample was formed by 114 mathematics teacher candidates continuing this programme. The teacher candidates that attended this research 67.5% of them were women and 32.5% were men; 55.3% of them were high-school graduate, 28.1% were Anatolian high-school graduate and 16.7% were Science high-school graduate. Graduation grade point averages of 28.9% of them was between 2 and 2.50, 43.9% of them was 2.51 and 3.00 and 27.2% of them was 3 and 3.9.

In the study “Attitude Scale Towards Teaching Profession” and personal information forms were used as data collection tool. This scale was developed by Üstüner (2006) in order to identify the attitudes of teacher candidates towards profession. One dimensional five point likert scale is formed of totally thirty four items which twenty four of them are positive and ten of them are negative.

As pretest and posttest points of attitude towards teaching profession form dependent variable of the study, gender and high school type form the independent variable. According to this, in the first sub-aim of study matched group t test; in other sub-aims two-factor ANOVA was used for iterative measurements. Before analysis stage, prerequisite assumptions were tested and they were considered suitable.

This research was done to identify the changes in the attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training certification programme, towards profession starting

from the first stage within the process and to address the effect of this change on gender and type of school they graduated variables. In the research, it was seen that the points of the attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training certification programme, towards profession, were positive and high. This result shows similarity with the results of research done in literature (Akbulut & Karakuş, 2011; Ayık & Ataş, 2014; Başbay, Ünver & Bümen, 2009; Baykara Pehlivan, 2008; Can, 2010; Merdessa, 2012; Oğuz & Topkaya, 2008; Oruç, 2011; O'Sullivan, 2014; Rimm-Kaufman & Sawyer, 2004; Terzi & Tezci, 2007; Tural & Kabadayı, 2014). However, Maliki (2013), Hussain, Ali, Khan, Ramzan & Qadeer, (2011), Kahyaoğlu, Tan & Kaya (2013) and Osunde & Izevbigie (2006) in their studies found results that conflicted with the findings of research. In this sense, for example Maliki (2013) at the end of his research done with 160 teacher candidates, he reached a conclusion that the teacher candidates had negative attitudes towards profession. Similarly Kahyaoğlu, Tan and Kaya (2013) in their studies done with teacher candidates, they reached the finding that the reason of low attitude towards teaching profession originated from the choice of candidates without knowing the profession or their unwillingness towards profession.

On the other hand, according to an important result obtained from the study is increasing of significantly positive attitude of teacher candidates towards profession during pedagogic training certification programme. So in this case it can be said that pedagogic training certification programme improves the attitudes of teacher candidates towards profession positively. This result shows similarity with the result of O'Sullivan (2014). On the other hand, there are studies that do not show similarity with this study. In this scope, Başbay and his friends reached a conclusion that (2009) from the beginning to the end pedagogic formation training did not form any effect on teacher candidates and any significant change was not observed on attitudes of teacher candidates.

Again, according to findings of research gender variable does not show any effect on attitude towards teaching profession. In other words, it can be said that the attitudes of both female and male teacher candidates show similarity to each other. This finding shows similarity with the studies of Başbay Ünver & Bümen (2009), Can (2010), Çakır, Kan & Sünbül (2006), Hacıömerlioğlu & Şahin Taşkın (2010), Kahyaoğlu, Tan & Kaya (2013), Oğuz and Topkaya (2008). However, some study results show that the attitudes of female teacher candidates are higher than the ones of male teacher candidates (Baykara Pehlivan, 2008; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Pigge & Marso, 1986; Terzi & Tezci, 2007; Tural & Kabadayı, 2014). Also, in some previous studies it is seen that the attitudes of male teacher candidates are higher than the attitudes of female teacher candidates (Başçiftçi, Yanpınar & Ergül, 2011; Chacraborty & Mondal, 2015). As it is clearly seen from these findings that a common result cannot be obtained regarding the effect between gender and attitude towards teaching profession. In this case, it can be said that gender variable is not an effective factor regarding attitude towards teaching profession.

Lastly, there was not any significant difference observed in interaction between high school type and points of attitude towards profession. In this case, it can be said that type of high school does not have any effect on attitudes towards teaching profession. This result corresponds to the other studies in the literature (Açıslı & Kolomuç, 2012; Can, 2010; Tekerlik & Polat, 2011).

Bal, A.P. (2017). The effect of pedagogic formation training on vocational attitudes of mathematics teacher candidates. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 58-69.

In conclusion, with this study done to obtain the changes in attitudes of teacher candidates continuing pedagogic formation training programme, towards profession in period starting from the first stage and to address the effect of this change on gender and high school type variables, a conclusion was reached that a positive change occurred in attitudes of teacher candidates towards profession. Also, another important result obtained from the study is that gender and high school variables do not affect the attitude points of teacher candidates towards profession.